కెంపు

అరతులం బంగారం ఉంగరంలో పొదగబడిన పెద్ద చింతపిక్కంత ఈ కెంపు కెంతో చరిత్ర ఉంది. సరస్వతీ కటాక్షంతో లక్ష్మీదేవికి దూరమైన మా తాతయ్య ఒక కావ్యాన్ని ఆ సీమ నేలే జమీందారుకు అంకితమిచ్చి మెప్పు పొందాడట. పదెకరాల మాగాణితోపాటు, ఈ కెంపు నిచ్చి హాయిగా బతక మన్నాడు. మా తాతయ్యకు నలుగురూ కొడుకులే. వాళ్ళ దృష్టి అదృష్టాన్ని తెచ్చి పెట్టిన ఆ కెంపుమీదే ఉండేదట. ఒకసారి చలి జ్వరంతో మంచం పట్టిన తాతయ్య దగ్గరగా చిన్న కొడుకు చేరి ''కెంపు నా కిచ్చే''మంటే ముద్దుగా పెంచినా మొగమాటం లేకుండా అడిగాడని కామోసు—

''ఈ కెంపు నా వ్రేలినించి తీస్తే మీ అమ్మే నా మాట వినదురా'' అని అరిచాడట.

అలాంటి తాతయ్య ఒక రోజు ఉదయం నలుగురు కొడుకులనూ పిలిచి పట్టిన గొంతుకతో—

''మీ కళ్ళన్నీ నా కెంపు మీదే ఉన్నయ్. ఈ వేళ నా వేలినించి కెంపు జారిపోయింది. ఇది అశుభం'' అన్నాడట. కొడుకులు ఒకరి నొకరు అనుమా నిస్తుంటే తలగడ కింద నున్న ఉంగరం తీసి ''ఇది నా విద్యకు మెచ్చి తొడిగిన

కిరీటం'' అంటూ రెండో కొడుకు (మా నాన్నను) దగ్గరగా పిలిచి వేలికి తొడిగించాడట.

పెద్ద కొడుకు ఖస్సుమని ''మేం ఏం తీసిపోయాం?'' అంటే, మిగతా ఇద్దరూ కోపంతో తాతయ్యను తిట్టి, కొట్టినంత పని చేశారట.

''సూరీడికి ఎందుకిచ్చానని సంజాయిషి అడుగుతున్నారా? ఎందుకిచ్చానో మీరే తెలుసుకుంటారురా. ఆగండి తొందరపడకండి'' అన్నాడట.

తాతయ్య కొద్ది రోజుల్లోనే పోయాడట. పోయేవరకూ మా నాన్న తప్పించి మిగతా ముగ్గురూ దగ్గర చేరలేదు. తాతయ్య పోయే ముందు ఆ కెంపును తాకి మా నాన్న చెవిలో ఒక రహస్యం చెప్పాడట.

మా నాన్న ఆ పల్లెలోనే ఉండి పోయారు. నేను పట్నాలలో చదువుకుని మహా నగరాల్లో ఉద్యోగాలు వెలిగిస్తున్నాను. నా పరీక్షల సమయంలో వచ్చి ఒకసారి ఆ కెంపును నా చేతికి తగిలించి ''పరీక్షలో జయం తప్పదు'' అనే వారు. ఉద్యోగరీత్యా తిరుగుతున్నప్పుడు ''నువ్వు ప్రబలమెత్తుతావు. మన ఇంట్లో కెంపు ఉంది'' అని రాసేవారు. ఈ గుడ్డి నమ్మకాలకు అతీతుడిగా ఉన్నా, నాలో ఒకోసారి కొన్ని ప్రశ్నలకు సమాధానాలు దొరికేవి కావు. గ్రామాధికారిగా మా నాన్న తెచ్చుకున్న జీతంకన్నా పాతికరెట్లు జీతం తెచ్చుకుంటున్న నేను ఎప్పుడూ నెలాఖరు ఎందుకు డబ్బుకు వెతుక్కుంటున్నాను? సర్కారు ఉద్యోగిగా నేను రూపొందించిన ప్రణాళికలకు ప్రాణం వచ్చినా నాకు తృప్తి ఎందుకు లేదు? నేను అవునన్నది, రాజకీయ కారణాలవల్ల కాదని అన్యాయంగా పోతున్న నా పెద్దల మీద నే నెందుకు తిరుగబడలేకపోతున్నాను?

పల్లెలో మా నాన్న ఏలుబడిని, దయాదక్షిణ్యాలను, మనోనిబ్బరాన్ని, మమకారాలను తెంచుకుని పలికే సత్యాలను చూస్తున్నప్పుడు అది ఆ కెంపు మహిమే అనిపించి నా వేలికి కొన్నాళ్ళు పెట్టుకోనివ్వండని అడుగుదామను కున్నాను. అంతలో ఎవరో అన్నారు - "ఆ కెంపుతో తమరు పొద్దులా వెలిగి పోతున్నారు."

"ఈ కెంపు ఈ ఇంట్లో ఉండబట్టి ఈ మారుమూల పల్లెనించి నా కొడుకు ఢిల్లీ సింహాసనం మీద కూర్చుని ఏలుతున్నాడు. నా చేతనున్నా వాడికి ఏ ఆపదా రాకుండా రక్షిస్తూంది."

ఆ చివరి మాటలు విన్నాక అతను బతికుండగా దానిపై ఆశ పెట్టుకోకూడదని నిర్ధారించుకున్నాను. తరవాత కొన్నాళ్ళుపోయాక ఢిల్లీ తీసుకు వచ్చాను. ఏమిటో ఆయనకు నచ్చక వేగంగా వెళ్ళిపోతానన్నారు. వెళ్ళిపోయే ముందు అన్నారు—

"ఈ కెంపు నీ దగ్గరుంటే నువ్వు ప్రవరు చెలాయిస్తావు. పవరు పల్లెటూర్లో చెలాయిస్తే ఫరవాలేదు కానీ, ఇక్కడ బంట్రోతు మంత్రిలా మసలుతున్నాడే" కాస్సేపు ఆగి—

"ఇక్కడుంటే ఈ కెంపుకు కాలుష్యం అంటుకుంటుంది" అన్నారు.

"మన ఊర్లోలా పెంటకుప్పలూ, పందులదొడ్లూ ఈ అందమైన పట్నంలో లేవే" అన్నారు.

"ఎక్కడ నిష్కల్మష హృదయాలు హెచ్చు ఉంటే అక్కడే కాలుష్యం ఉండదు" అన్నారు.

నాన్నగారు వెళ్ళిపోయాక కొన్నాళ్ళకు అతని ఆరోగ్యం బాగులేదని తెలిసి డాక్టరుకు ఒకసారి చూపించండని రాశాను. వెంటనే జవాబు వచ్చింది:

"ఇంతకాలం నా ఆరోగ్యం ఒక మహాభాగ్యమని గర్వపడ్డాను. ఆ గర్వం పోగొట్టుకోవటం ఇష్టంలేదు. త్వరలో సైకిలుమీద మళ్ళీ తిరుగుతానులే" అని రాశారు.

స్కూలు, కాలేజీ, విశ్వవిద్యాలయంలో చదివి ఎన్నో విషయాలు తెలుసుకున్న తరం నాది. ప్రపంచంలో ఏ మారుమూల ఏ మేధస్సు వెలుగు ప్రసరించినా కిటికీగుండా చూసి ఉత్తేజపడే దృష్టి నాది. ఇంత తెలుసుకున్నా, మా నాన్నకున్న మనోనిబ్బరం, శరీరంపై తనకున్న అధికారం, యోచన, వివేకం నాకు లేవు. ఈ కెంపు అతను అందుకున్న మన తరతరాల విజ్ఞానానికి చిహ్నమా? నా ఊహల అంతరిక్ష నౌకకు ఇంధనం ఇచ్చే ర్యాకెట్‌లా ఈ కెంపు అపురూపమైన శక్తిని సృష్టించేదేమో? కనపడని దేవుని అభయ హస్తంలా అదృష్టం ఈ కెంపులో దాగుందేమో?

తన దాయాదులు ఎన్ని పన్నాగాలు పన్నినా తననేమీ చెయ్యలేకపోవడానికీ, తన ఆరోగ్యం క్షీణించకపోవడానికీ, సైకిల్ మీదనించి పడినా ఎక్కడా దెబ్బ తగలకపోవడానికీ, ఏటిలో కొట్టుకుపోయినా ఒక తుప్ప సహాయంతో ఒడ్డు చేరడానికీ కారణం ఈ కెంపేనని ఇంకా మా నాన్న చాటి చెప్పుతూనే ఉంటారు.

ఆ మధ్య నేను సెలవులో వస్తూ త్రోవలో పెద్ద పట్నంలో, మా చెల్లెలు ఇంట్లో శుభకార్యం జరుగుతుంటే దిగాను. ఆ వేళ ఎండలో మా నాన్న బస్సు మీద వచ్చారు. మనిషి కాస్త నిగారించినట్లు కనిపించారు. కదిలేటప్పుడు కొద్దిగా ఆయాసపడటం, ఎడమకాలి ముడుకు పట్టుపడటం చూసి, "పదండి డాక్టరు దగ్గరకు వెళదాం" అన్నాను.

"సైకిలు తొక్కడం మానేశానురా! అలవాటు మానగానే ఆయాసం వరించేసింది" అన్నారు.

"ఎందుకేనా మంచిది, ఒకసారి బ్లడ్ ప్రెజరు తనిఖీ చేయిద్దా" మన్నాను.

"ఇప్పుడా? మూడు పాతికలు దాటిపోయాయి కదా!"

"ఇప్పుడే అవసరం."

"ఈ వయసులో మందులు సరిగ్గా పని చెయ్యవు. చేస్తే బతుకుతాను. కానీ జీవచ్ఛవంగా ఉండాలని లేదు."

"అలా అంటే ఎలా?"

"మందులు తిని మూడేళ్ళు బతికే బదులు, అన్నం తింటూ ఈవేళ పోతేనే అదృష్టం" అని గొణిగారు.

ఆ వేలికి పట్టి వున్న కెంపు ఉంగరాన్ని అతను చూసుకుంటుంటే సమస్యలతో సంశయాలతో నిత్య రోగిలా మారిన నేను, సర్వ రోగ నివారిణి లాంటి ఆ కెంపుమీద చిన్న మమకారపు దృష్టి ప్రసరించగానే అతను నవ్వుకుని—

"మా నాన్నగారు ఉంగరం తగిలిస్తూ ఏమన్నాడో తెలుసా? అతని మాటల్లో ఎంత నిజం ఉందో!"

"ఇన్నాళ్ళు దాచిన ఆ రహస్యం చెప్పండి" అన్నాను.

"నా కరుణరస కావ్యం జమీందారు గుండెకు హత్తుకోబట్టి కదా ఈ కెంపు కిరీట మయ్యింది! ప్రజల గుండెల్ని దోచుకున్నవారే ఏ ఉన్నతినైనా సాధించగలరు!"

ఈ రహస్యం చెప్పి వూరుకోలేదు. ఈ హృదయాలను దోచుకోవడానికి అతనేమి చేశారో సాయంత్రం వరకు అదేపనిగా చెబుతూనే ఉన్నారు. విజ్ఞానం నిండిన అతని మాటలు ప్రవాహంలా తోసుకు వస్తుంటే అంపశయ్య మీద పడుకుని అంటున్నారని చీకటి పడితేగానీ తోచింది కాదు. అలా మాటాడుతూ బాత్‌రూమ్‌కి వెళతానని లేచారు. ఎంతసేపటికీ రాకపోతే నాకే అనుమానం వచ్చి "నాన్నా!" అని కేకవేశాను. జవాబు లేదు. చప్పున తలుపు బాదాను. గట్టిగా పట్టి తలుపు తోశాను. బిగువుగానున్న తలుపులో గడియ వెయ్యలేకపోయారు. తలుపు తెరవగానే ఏమైంది తెలుసుకోవడానికి ఒక క్షణం పట్టలేదు. ఆ వీధిలోనే ఉన్న డాక్టరును పిలిస్తే ఒక ఇంజక్షను ఇచ్చి, పెద్ద ఆసుపత్రికి తీసుకవెళ్ళ మన్నాడు. అంబులెన్స్‌లో పడుకోబెట్టేసరికి నాన్న కాళ్ళు చల్లబడి పోతున్నాయ్. నోరు తెరిచి ఉన్నా మాట పడిపోయింది. కేజుయాల్టీ వార్డులో వెంటనే చేర్చి పరీక్ష చేశారు. సుత్తితో కొట్టినా కాళ్ళలో సంచలనం లేదు. ఆక్సిజన్ పెట్టారు. నన్ను తప్పించి మావాళ్ళ నెవరినీ లోనికి రానీయలేదు. మెదడులో రక్తనాళాలు పగిలిపోయాయి. హెమరేజి వచ్చేసింది.

అతనివైపు చూస్తూ అసలు కెంపులా మెరుస్తున్నారని గర్వపడుతుంటే డాక్టరు నన్ను పిలిచి బతికే అవకాశం లేదని చెప్పాడు. నాన్న దగ్గరగా వెళ్ళి ఒకసారి ఆయన శరీరం తాకాను. స్పృహ లేదు. ఒళ్ళు బాగా పొంగిపోయి

ఉంది అలా చూస్తుండగానే ఒక్క బెక్కు బెక్కి ప్రాణం వదిలారు. చప్పున నా కళ్ళలో నీళ్ళుటికి పోయాయి. అతని మీద తల ఆన్చి దుఃఖాన్ని ప్రయత్నిం చినా ఆపుకోలేక గట్టిగా ఏడ్చేశాను. నర్సు నన్ను పక్కకు తీసి అతని మీద దుప్పటి కప్పింది. గబగబా బయటకు వచ్చేశాను. అర్ధరాత్రి దాటి అప్పుడే మూడు గంటలయ్యింది. బయటకు రాగానే మా నాన్న కోర్కె గుర్తుకు వచ్చింది. "ఏ వూర్లో పుట్టానో, ఆ వూర్లోనే బుగ్గయితే గౌరవం" అనేవారు. అద్దెకారు బేరమాడాను. శుభకార్యం తలపెట్టిన చెల్లెలు ఇంటికి శవం తీసుకు వెళ్ళటం ఇష్టం లేదు. కారు బేరమాడి వార్డులోకి వెళుతుంటే అప్పుడే శవం స్ట్రెచర్ మీద బయటకు వచ్చేసింది. బయట చీకటిగా ఉంది. శవం వార్డునించి మోసిన సిబ్బంది పాతిక రూపాయలు లంచంఇస్తే పేచీ పెట్టారు. వాళ్ళు కోరినది వాళ్ళ ముఖాన పారేసి తెల్లవారేసరికి మా గ్రామం చేరుకున్నాం. ఇంత కాలం ఏ గడపలో కూర్చుని తీర్పులు చెప్పేవారో, భారత భాగవత రామాయణ గాథలు రమ్యంగా వినిపించేవారో, ఆ గడపమీదే అతని భౌతిక కాయాన్ని వేయించాను. అలా వేస్తుండగానే చూశాను— అతని చేతిలో ఉంగరం లేదు! శరీరం ఒక్కసారి బరబర కంపర మెత్తినట్లయింది. కత్తిరించి కాజేశారు. ఎవరు? ఎక్కడ? ఎందుకు? ఈ ప్రశ్నలకు సమాధానం వెంటనే దొరికాయి. ఏ కక్కుర్తి మనిషో ఆ కొద్ది నిమిషాల వ్యవధిలో ఆ పని చేసేశాడు. ఆ కెంపు వాడికొక మామ్మూలు పొడి. గాజు పెంకు. వాడికి కావలసింది ఆ బంగారం. ఈ రోజుల్లో దాని విలువ వెయ్యి రూపాయలు. డబ్బు విలువ తప్పించి ఇంకో విలువలు తెలియని అంధుడెవడో చేసినపని ఇది. ఇలా ఎన్నెన్నో అనుకుని అంత్యక్రియలు జరిపించినా, మనసు గాయపడ్డ మనసులానే ఉంది. ఆ కెంపు తెచ్చే అదృష్టం, అదృష్టవంతుడు చేసే తిరుగులేని ఏలుబడి, ఆ రాజయోగంలో వచ్చే ఖ్యాతి, ఆ ఖ్యాతిలో కలిగే ఆనందం, తృప్తి.... ఇలా పెట్టుకున్న ఆశ లన్నీ భగ్గున మండిపోయినాయ్.

ఇలా మథన పడుతున్న మనస్సులో చప్పున ఒక వూహ తిరిగింది. ఈ వూహ రావటానికి కారణం మా తాతయ్య చెప్పిన రహస్యం గుర్తుకు రావటం. నా చేతిలో ఒక ఉంగరం ఉంది. ఈ ఉంగరం అరతులం ఎత్తుదే. పదేళ్ళక్రితం మా నాన్నే చేయించి ఇచ్చారు. కెంపు బదులు కందిగింజంత మంచి ముత్యం పొదిగించారు. ఎందుకలా చేశారు?

"మా తాతయ్య ఆ కెంపు పొదిగిన ఉంగరాన్ని నలుగురు కొడుకుల్లో అర్హతగలవాని వేలికే తొడిగాడు. మా నాన్నకు ఒక్క కొడుకునైన ఆ ఉంగరం నాకు దక్కలేదు. ఎవరికి తగినది వాళ్ళకు దక్కుతుంది. ఆ కెంపు ఎవడో అర్హత గలవానికే దక్కుతుందని తృప్తి పడ్డాను. *

(1984)